

5 februari 2023, 5^e na epifanie, dienst van Schrift en Tafel, Maranathakerk Den Haag

1e Schriftlezing: Jesaja 43: 9-12

2 Schriftlezing: 1 Korintiërs 2: 1-5

3e Schriftlezing: Matteüs 4: 12-22

Gemeente van Christus,

Gemeente van Christus, vanochtend gaat het niet over wat we moeten worden, maar over wat we al zijn. Vanuit de Evangelielezing klinken daarbij vanochtend twee kernwoorden: zout en licht. Letterlijk staat er in de tekst: 'jullie zijn het! het zout van de aarde. En jullie zijn het! het licht van de wereld. Voelen wij ons ook zo? Voelen wij ons het zout van de aarde en het licht van de wereld. Er zit nog wel een verschil tussen deze woorden aangezegd krijgen en het zelf ook werkelijk zo ervaren. In de topsport wordt wel gebruik gemaakt van imagineren; dat wat je wilt bereiken, stel je in je hoofd voor alsof je dat doel al bereikt hebt. Het idee dat je hersenen instelt op het halen van het doel, wat vervolgens zou helpen bij het halen van het doel. Voetbaltrainer Louis van Gaal maakte er afgelopen zomer gebruik van: hij peperde zijn spelers continu in dat zij wereldkampioen zouden worden en stimuleerde hen om zichzelf al voor zich te zien met die wereldbeker in hun handen. Na twee genomen penalty's in een penaltyreeks, bleek die droom een illusie. De psychologische techniek werkte, totdat zij door de werkelijkheid werd ingehaald.

In de Bijbel gaat het om iets anders. De Bijbel is alles behalve een zelfhulpboek. In de Bijbel worden ons geen technieken aangeleerd om ons brein te manipuleren. In de Bijbel leren we wel anders naar onszelf kijken, leren we vanuit Gods ogen naar onszelf te kijken. In de Bijbel krijgen we iets aangereikt, namelijk dat we geschapen zijn naar Gods beeld. Dat is een kern in ons die er altijd is, hoe verloren of vastgelopen we ons ook voelen. Jullie zijn het zout van de aarde. Jullie zijn het licht van de wereld. Je bent het al, je hoeft het niet meer te worden, het zit al in je.

Om dat te versterken wordt over het zout gezegd dat het zijn smaak kan verliezen. Ja, in de oudheid kon zout weliswaar onzuiver raken, maar retorisch gaat het in de tekst juist om het onmogelijke beeld dat zout zijn smaak verliest. Zout is nu eenmaal zout. En zo correspondeert het beeld van zout ook met het beeld van een stad op een berg. Een stad op een berg is per definitie zichtbaar, vanuit een dal zie een stad op een berg altijd, kun je die stad niet zien. Vanuit Bijbels perspectief is dus met ons menszijn gegeven dat wij het zout van de aarde en het licht van de wereld zijn.

Zowel zout als licht hebben Oudtestamentische wortels. In het Oude Testament werd met zout een verbond bekrachtigd. Waarmee het eeuwigheidswaarde kreeg. Jullie zijn het zout van de aarde betekent vanuit dat perspectief: jullie zijn er het teken van dat Gods verbond met mensen eeuwig is, en wees je ervan bewust dat jullie dit teken zijn. Het licht van de wereld doet denken aan God de Vader aan de schepper van licht in Genesis 1, aan Zijn woord wat met de psalmen een licht op het pad van zijn mensen is, aan de profetieën over een Messias die licht in de duisternis brengt, aan Jezus die zegt: Ik ben het Licht van de wereld. In Zijn licht mogen wij lichtdragers zijn.

Dat licht moeten wij echter niet onder de korenmaat zetten, nee jullie licht moet schijnen voor de mensen, zo zegt Jezus, zodat zij jullie goede daden kunnen zien en eer bewijzen aan jullie Vader in de hemel.

Afgelopen week legden we in de meeleskring een link met de gelijkenis van de talenten. In die gelijkenis krijgen verschillende mensen talenten, maar niet iedereen doet er wat mee. De een gebruikt zijn talenten en ziet dat wat hij doet groeit en meer wordt. De ander begraaft zijn talenten, zodat het niet minder wordt, maar ook niet groeit. Zo'n talent is een licht wat je mag laten schijnen voor de mensen om je heen, wat je niet moet verstoppen, maar wat de ruimte mag krijgen, wat gezien mag worden, wat tot zijn recht mag komen.

Dat vraagt soms best wat moed. Paulus spreekt in de brief aan de Korintiërs heel open over zijn angst en onzekerheid. 'Ik bij u kwam om u het geheim van God te verkondigen', zo zegt hij, 'maar ook ik beschikte niet over uitzonderlijke welsprekendheid of wijsheid.' Maar hij krijgt iets aangereikt. Het is de Geest die hem de woorden gaf, de boodschap die hij verkondigde bewees zich door de kracht van de Geest.

De vraag aan ons vanochtend is, waar ik in mijn leven zout en een licht zijn? Hoe kan ik zichtbaar maken wie ik ten diepste ben? Hoe kan ik zout zijn en mijn licht laten schijnen? De woorden uit Mattheus die wij lezen maken dele uit van de Bergrede van Jezus: 'Gelukkig zijn de treurende, de zachtmoedigen, wie hongeren en dorsten naar gerechtigheid, gelukkig zijn de vreedstichters.

het is de radicale ommekeer die het koninkrijk van God kenmerkt; de laatsten worden de eersten. wie over het hoofd gezien worden, gaan voorop. Ja, zout van de aarde en licht voor de wereld zijn betekent dat iets van die ommekeer in Gods koninkrijk zichtbaar is in ons denken en handelen. Dat wij het zout van de aarde en het licht voor de wereld worden genoemd, wil ons met andere woorden in beweging zetten, steeds weer opnieuw; om op te staan daar waar mensen in de knel komen, om je te laten raken door mensen die in de verdrukking komen. 'Niet omdat dat 'moet' van ons geloof', maar omdat God ons zo ziet, omdat we ten diepst zo gemaakt en gevormd zijn, als lichtdragers, als zout voor de wereld.

Dus doe je wat je hand vindt om te doen, in je werk of vrijwilligerswerk, in de kring van mensen om je heen. Ja, in de Bijbel krijgen we iets aangereikt we mogen zijn wie wij in God ten diepste zijn. Dat is een belofte en een opdracht. Om ons die belofte te binnen te brengen en ons te sterken in die opdracht, krijgen wij zo meteen ook iets aangereikt; brood uit de hemel en wijn van het koninkrijk. We mogen het ontvangen zoals wij zijn, met onze wonden en onze pijn, onze hoop en verwachting. Om de lengte, breedte en hoogte van Gods diepe liefde voor ons te kunnen vatten. Om ons keer op keer in te oefenen om zo vanuit Gods liefde naar onszelf te kijken.

Zoals ik ben, verdoofd, verblind,
tast ik naar U, die mij bemint,
bij wie mijn ziel genezing vindt-
o Lam van God, ik kom¹. Amen

¹ Lied 377: 3 uit het Liedboek (2013)